

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE APRILL 2026

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
07.04.2026	1-24-3605/68	<p>Narkootilise aine ebaseaduslik käitlemine suure varalise kasu saamise eesmärgil</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas kriminaalasjas nr 1-24-3605 oma varasemat praktikat suure varalise kasu saamise eesmärgist narkootilise aine ebaseadusliku käitlemisel ja selle tuvastamise osas.</p> <p>Varalise kasu suuruse hindamisel ei piisa üksnes narkootilise aine koguse ja selle maksumuse tõendamisest, vaid välja tuleb selgitada isiku tegelikud eesmärgid. Jae- ja müügihinna vahest saab lähtuda siis, kui vastavalt kriminaalmenetluslikule tõendamisstandardile on tuvastatud, et süüdistatav tegeles või plaanis tegeleda narkootilise aine jaemüügiga. Tõendamiskulude korral tuleb kõrvaldamata kahtlused <i>in dubio pro reo</i>-põhimõtte kohaselt tõlgendada süüdistatava kasuks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
08.04.2026	4-25-3343/29	<p>Pangasaladuse hoidmise kohustuse rikkumine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 4-25-3343 tehtud lahendis, et pangasaladuse hoidmiseks kohustatud isikute ring ei lange täielikult kokku nende isikutega, keda saab selle kohustuse rikkumise eest väärteomenetluse korras vastutusele võtta. KAS § 134¹⁰ lg 1 eeldab, et pangasaladust avaldab isik, kes on teo toimepanemise ajal kas krediitiasutuse juht, töötaja või asutuse huvides tegutsev muu isik. Kui seadusandja soovinuks, et väärteomenetluse korras saaks karistada iga isikut, kes on kohustatud pangasaladust hoidma, tulnuks seda normis sõnaselgelt väljendada.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
13.04.2026	1-14-10219/53	<p>Parandamatult raskelt haigestunud süüdimõistetu suunamine arstlikku komisjoni</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas, et KrMS § 425 lg-s 1 nimetatud arstlikku komisjoni suunab süüdimõistetu vangla. Arstliku komisjoni nõue on täidetud, kui vähemalt kaks arsti annavad jälgitaval kujul süüdimõistetu tervises seisundi kohta hinnangu. Arstliku komisjoni otsusest peavad nähtuma nimeliselt ka otsuse langetanud arstid.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

13.04.2026	4-25-2409/33	<p>Väärteoprotokolli sisu</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas väärteoasjas nr 4-25-2409 tehtud lahendis üle väärteoprotokolli sisule esitatavad nõuded. Samuti selgitas kolleegium ettevõtte ärihuvi sisustamist juriidilisele isikule vastutuse omistamise kontekstis.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.04.2026	1-25-4382/18	<p>Kaebeõigus süüdistuskohustusmenetluses</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas, et süüdistuskohustusmenetluses on kaebeõigus vaid kannatanul. Lisaks selgitas kolleegium seaduse ühetaolise kohaldamise huvides prokuratuuri rolli legaliteedipõhimõtte järgimisel.</p> <p>Määrus annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.04.2026	1-24-953/76	<p>Prostitutsioon KarS § 133² koosseisutunnusena</p> <p>Kolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-24-953, et KarS §-s 133² (<i>kupeldamine</i>) sisalduvat koosseisutunnust „prostituatsioon“ peab sisustama kitsalt ning prostituatsioonina saab käsitada ainult tasu eest toimuvat suguühet.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
16.04.2026	1-25-4171/15	<p>Süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium leidis asjas nr 1-25-4171 tehtud määruses, et vaimse tervise halvenemine on käsitatav sellise mittevaralise kahjuna, mis menetleja süülise menetlusõiguse rikkumise korral tuleb SKHS § 11 lg 2 järgi hüvitada.</p> <p>Kolleegium selgitas ka, et menetleja poolt mõistliku menetlusaja rikkumisega võib olla tegemist, kui kohtueelne menetlus on veninud lubamatult ja põhjendamatult, eelkõige kui menetluses esineb piki tegevusetuse perioode ning menetlustoiminguid ei tehta.</p> <p>Samuti selgitas kolleegium prokuratuuri õigust ja võimalusi jätta kokkuleppemenetluses kannatanu tsiviilhagi KrMS § 244¹ lg 1 esimese lause alusel läbi vaatamata. Kolleegium märkis, et prokuratuur võib nimetatud sätte alusel tagastada üksnes niisuguse tsiviilhagi, mis on TsMS § 371 lg 2 ja § 423 lg 2 mõttes õiguslikult perspektiivitu või mille alusfaktide tõendamisvõimalus on ilmselgelt vähene.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
17.04.2026	1-24-5035/92	<p>Tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastamise eeldused</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastamise eelduseid. Ennetähtaegse vabastamise üle otsustamisel tuleb esimesena hinnata süüdimõistetu võimalikku retsidiivsust. Vähesel retsidiivsuse korral ei saa aga jätta tähelepanuta muid seaduses kirjeldatud aspekte, mis võivad anda aluse jätta süüdimõistetu siiski vabastamata. Kohus peab seetõttu arvestama nii eri- kui üldpreveniivseid tegureid.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
27.04.2026	1-24-4898/33	<p>Kasutaja identiteeti puudutavate andmete säilitamise korraldusest</p> <p>Kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-24-4898, milline tegevus vastab KarS § 137 mõttes jälitustegevusele iseloomulikule isikuandmete töötlemise intensiivsusele. Samuti selgitas kolleegium, et KrMS § 90¹ lg 1 sisustamisel ja rakendamisel tuleb võtta arvesse Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisel toimunud arengut, täpsemalt Euroopa Kohtu (täiskogu) 30. aprilli 2024. a otsuses C-470/21 toodud seisukohti, mis puudutavad IP-aadresside säilitamise korraldust. Selles asjas ei olnud kassatsioonimenetluse ajaks kogutud teabe põhjal alust järeldada, et ESS § 111¹ lg 3 sideettevõtjatele pandud kasutaja identiteeti puudutavate andmete säilitamise korraldus on Euroopa Kohtu otsuses C 470/21 kirjeldatud nõuetega selges vastuolus.</p>

		Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
30.04.2026	1-24-1748/76	<p>Veekeskuse hoolsuskohustus külastajate turvalisuse tagamisel</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas, milline on veekeskuse hoolsuskohustus külastajate turvalisuse tagamisel. Üldised nõuded ujulatele, basseinidele ja veekeskustele on sätestatud valitsuse määrusega. Veekeskuse hoolsuskohustuse sisustamisel tuleb lisaks arvestada veekeskuse eripäradega, aja jooksul välja kujunenud veeohutusosalase tava ja praktikaga ning kõigilt inimestelt oodatava üldise hoolsuskohustusega.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
01.04.2026	2-21-18280/112	<p>Hagi tagamine ühisvara jagamise hagi korral, kui ühisvara hulka kuulub äriühingu osa</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, et kohus ei saa hagi tagada vaidlusaluse õigussuhte väliselt. Taotletud hagi tagamise abinõu peab kuuluma hagi esemeks oleva vaidlusaluse õigussuhte esialgse reguleerimise alla.</p> <p>Ühisvara jagamise hagi puhul on protsessuaalne nõue jagada (endiste) abikaasade ühisvara, mitte ühisvara koosseisu kuuluvad üksikud varaesemed, mille jagamist hageja soovib. Esemek kuulumine (endiste) abikaasade ühisvara hulka on ühisvara jagamise nõude lahendamise eeldus. Seega ei ole ühisvara jagamise menetluses vähemalt üldjuhul lubatud kohaldada selliseid hagi tagamise abinõusid, millega takistatakse kostjaks mitte oleva äriühingu tegevust, olgugi et selle äriühingu osalus kuulub vaidluse esemeks oleva ühisvara hulka. Äriühing on seaduse alusel loodud iseseisev õigussubjekt ja ta peab vähemalt üldjuhul saama oma osanike ja juhatuse kaudu vabalt tegutseda.</p> <p>Abikaasal on võimalik saavutada oma eesmärk, et äriühingu osa väärtus ühisvara jagamise menetluse ajal ei väheneks, kaitstes oma õigusi ühingu osanikuna. Osanik saab vaidlustada otsuseid mh juhul, kui osanike koosoleku kokkukutsumisel rikuti oluliselt seaduse või põhikirja nõudeid või kui otsuse tegemisel ei hääletanud otsuse poolt mõlemad ühisosanikud. Kui osaühingu registrikaardile on kantud vaid üks osa ühistest omajatest, on registrikanne vale ja osa ühisel omajal, keda ei ole kantud registris peetavasse osanike nimekirja, on õigus nõuda osaühingult enda sinna kandmist. Kui registrikande parandamiseks on vajalik ka kolmanda isiku nõusolek, võib huvitatud isik nõuda kande parandamise nõusolekut ka kolmandalt isikult. Niisuguse hagi tagamiseks on võimalik seada keelde ka osaühingule või osanike nimekirjas olevale ühisosanikule, sest sellisel juhul on hagi eseme ja taotletavate abinõude vahel kohane seos.</p> <p>Kui esineb oht, et ühingu juhatuse liige võib ühingu kahjustada, siis ilma nõukoguta osaühingu osanikud, kelle osadega on esindatud vähemalt 1/10 osakapitalist, võivad mõjuval põhjusel nõuda juhatuse liikme tagasikutsumist kohtus. Juhatuse liikme tagasikutsumise nõude võib vaadatuna AS § 165 lg-s 1 sätestatud piirangule esitada ka üksnes see abikaasa, kes ei ole ühisosanikuna kantud äriregistrisse, kuid kelle ühisosanikuks olemisest äriühing teab või peab teadma. Niisuguse nõude esitamisel saab kohus hagi tagamiseks seada piiranguid, mille abil on võimalik takistada olemasoleval juhatuse liikmel teha ühingu kahjustavaid ja samal ajal ka ühisvara väärtust vähendavaid tehinguid.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

15.04.2026	2-17-11639/326	<p>Osanike hääleõiguse piiramine ühiselt rikkumise toime pandud isikute vastu nõude esitamise otsustamisel</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas, et kui otsustatakse õigusvaidluse pidamist mitme isikuga, kes on ühingule ühiselt kahju tekitanud, on kõigi nende isikute huvi ja eesmärk sama – takistada hagi või kaebuse esitamist. Seetõttu tuleb AS § 177 lg-t 1 tõlgendada nii, et osanik ei või hääletada ka siis, kui otsustatakse, kas pidada temaga ühiselt rikkumise toime pannud isikuga õigusvaidlust ja määrata selles õigusvaidluses ühingu esindaja. Samuti selgitas kolleegium, et hääleõiguse piirangu rikkumine saab otsuse kehtivust mõjutada vaid siis, kui nende osanike hääled, kellele hääleõigust ei antud, oleksid mõjutanud otsuse tegemise võimalikkust või selle sisu. Sama kehtib juhul, kui ekslikult arvestatakse nende osanike hääli, kellele ei tohiks hääleõiguse piirangu tõttu hääleõigust olla. Lahendis selgitati ka seda, et kui mitu isikut on esitanud hagi sama otsuse või otsuste samadel asjaoludel kehtetuks tunnistamiseks ja need on liidetud AS § 178 lg 4 teise lause järgi ühte menetlusse, on hagejad vältimatud kaashagejad TsMS § 207 lg 3 mõttes.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.04.2026	2-20-11727/108	<p>Töövõtulepingust tulenevad nõuded</p> <p>Töövõtulepingu pooled vaidlesid tsiviilasjas nr 2-20-11727 eelkõige töövõtulepingus kokkulepitud tähtaegade pikendamise ning sellest tulenevate tellija nõuete üle. Samuti vaidlesid pooled töövõtja tasunõude üle. Riigikohtu tsiviilkolleegium rõhutas otsuses, et tuvastamaks poolte kokkulepe pikendada töövõtulepingu tähtaegu, tuleb selgitada välja poolte tahteavaldused, mh kas pool võis saada teise poole käitumisest aru, et ta on nõus pikendama lepingu tähtaega kokkulepitust teistsugusel viisil ja vormis, ning kas poole nimel tegutsenud isikul oli õigus poolt esindada. Samuti märkis kolleegium, et poole tahte nõuded tasaarvestada saab tuletada ka järelduslikult, mh kohtule esitatud dokumendis. Lisaks selgitati lepingus kokkulepitud täitmistagatise uuendamise nõudmist, tellija kahju hüvitamise nõudeid ja töövõtja tasu nõuet siduva eelarve korral ning anti juhised nende nõuete lahendamiseks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.04.2026	2-19-10872/350	<p>Tehingute tegemise keelamine hagi tagamise abinõuna</p> <p>Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas, et kui kohus keelab hagi tagamise korras teatud võlaõiguslike tehingute tegemise, ei muuda see keelu rikkumise korral neid tehinguid tühiseks, sest tühised on üksnes käsutuskohalduse rikkuvad käsutustehingud. Samuti selgitas kolleegium, et kui hageja soov on see, et tal oleks võimalik rahuldada oma nõue kostja vastu selle raha arvel, mille tasub kostjale kolmas isik oma kohustuse täitmiseks, siis on selle saavutamiseks kõige tõhusam abinõu selle nõude arestimine, mis kostjal on kolmanda isiku vastu.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
24.04.2026	2-21-12706/108	<p>Tööandja õigus nõuda kiirabi operatiivtöötajatelt vaksineerimist</p> <p>Riigikohtu üldkogu leidis, et ainuüksi asjaolu, et seadusandja ega Vabariigi Valitsus ei ole kehtestanud meditsiinitöötajate vaksineerimiskohustust, ei tähenda, et tööandjal ei ole õigust kohustada kiirabitöötajaid ennast vaksineerima. Üldkogu selgitas, et TTOS § 13 lg 2 lubab tööandjal kehtestada kiirabi operatiivtöötajatele õigusaktides ettenähtust rangemaid töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid, mh nõuda nendelt töötajatelt vaksineerimist. Kiirabi operatiivtöötajatel on töölepingust tulenev kõrvalkohustus kaitsta inimeste tervist. TTOS-i alusel kiirabi operatiivtöötajatele kehtestatud vaksineerimisnõue aitab kaitsta nende töötajate endi tervist ja selle kaudu ka kiirabi patsientide ja teiste ühiskonnaliikmete tervist. Lisaks toetab vaksineerimisnõue elutähtsa teenuse toimepidevust ja pandeemia ajal ühiskonna avatuna hoidmist. Üldkogu hinnangul ei ole TTOS § 13 lg 2 põhiseadusvastane osas, mis võimaldab tööandjal kehtestada kiirabi operatiivtöötajatele vaksineerimiskohustuse.</p>

		<p>Üldkogu selgitas ka seda, et juhul, kui tööandja kehtestab töösuhte ajal põhjendatult vaksineerimiskohustuse ning töötaja keeldub ennast vaksineerimast ega esita vaksineerimist välistavaid asjaolusid või neid kinnitavaid tõendeid (nt haiguse läbipõdemise või vaksineerimise vastunäidustuse kohta), võib tööandja öelda töölepingu erakorraliselt üles TLS § 88 lg 1 p 2 alusel töötaja sobimatuse tõttu.</p> <p>Riigikohtunike Kai Kullerkupu, Vahur-Peeter Liini ja Kalev Saare eriarvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Riigikohtunik Julia Laffranque'i eriarvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
29.04.2026	2-23-5084/20	<p>Materiaalõiguse muutumise mõju lahendi täidetavusele elatiseasjades</p> <p>Otsuses lahendas Riigikohus küsimust, kas kostja avalduse alusel toimuv täitemenetlus, milles täidetakse tsiviilasjas 2 08 53944 tehtud otsust, on lubamatu, arvestades, et pärast otsuse tegemist jõustus perekonnaseadus, mis ei näe erinevalt varasemast regulatsioonist vanemale ette õigust nõuda lahuselavalt vanemalt lapse ülalpidamiseks elatist enda nimel, ning kuidas mõjutab sundtäitmise lubatavust lapse täiskasvanuks saamine.</p> <p>Riigikohus leidis perekonnaseaduse rakendussätteid tõlgendades, et kuigi kehtiva perekonnaseaduse kohaselt on elatisenõude õigustatud esitama laps ise (PKS § 96 ja § 97 p 1), ei mõjuta see enne 1. juulit 2010 kehtinud perekonnaseaduse alusel tehtud lapse ülalpidamist puudutava lahendi sisu, tähendust ega selle täidetavust. Eelnev ei muutu ka lapse täisealiseks saades. Kui last kasvatava vanema kasuks tehtud otsuse täitmiseks on täitemenetlus alustatud vanema täitmisavalduse alusel, võib laps täiskasvanuks saades avaldada soovi vanema asemel täitemenetluses sissenõudja õigusi teostada, kuid ta ei pea seda tegema. Viimasel juhul kulgeb täitemenetlus edasi, kuni senine sissenõudja seda vajalikuks peab või tunnistatakse sundtäitmine lubamatuks näiteks põhjusel, et sundtäidetava nõude täitmine on aegunud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
29.04.2026	2-17-13656/148	<p>Kohustustest (maksuvõlast) vabastamine enne 1. juulit 2022 kehtinud PankrS § 176 lg 2 alusel</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, et kui 2007. a Eesti Vabariigi poolt esitatud tsiviilhagi alusel rahuldati äriühingu juhatuse liikme suhtes tegelikult maksuvõlast tulenev nõue (MKS § 41 lg 1 asjakohases redaktsioonis), siis tsiviilhagi esitamine kriminaalmenetluses ja selle rahuldamine ei muutnud maksuvõla nõuet õigusvastaselt tahtlikult tekitatud kahju hüvitamise kohustuseks enne 1. juulit 2022 kehtinud PankrS § 176 lg 2 tähenduses. PankrS § 176 lg s 2 ei ole sätestatud keeldu vabastada isik maksuvõlast tulenevast kohustusest.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
29.04.2026	2-22-5065/58	<p>Äriruumi üürilepingu ülesütleamise mõistlik aeg (VÕS § 196 lg 3)</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, et VÕS § 196 lg 3 järgse terminiga „mõistlik aeg“ tähistatakse määratlemata õigusmõistet ning seda tuleb kohaldada iga juhtumi eripärasid silmas pidades. Ringkonnakohus jättis kohtuasjas põhjendamata, miks oli äriruumi üürileandja jaoks just kolm kuud piisav aeg, et kõikide rikkumiste asjaolusid hinnata ja oma võimalusi kaaluda, sh asjatundjaga nõu pidada. Mõistliku aja hindamisel tuleb arvestada võlasuhte olemust ja tehingu eesmärki, vastava tegevus- või kutseala tavasid ja praktikat, samuti muid asjaolusid (VÕS § 7 lg 2). Arvestada tuleb ka poolte läbirääkimiste pidamisele kulunud ajaga. VÕS § 196 lg 3 järgne mõistlik aeg võib olla erinevate rikkumiste korral erinev. Ühekordse rikkumise korral võib mõistlik aeg olla eelduslikult lühem kui kestva rikkumise korral. Riigikohus viitas ka sellele, et kahjustatud lepingupool ei kaota äriruumi üürilepingu ülesütleamise õigust, kui ta on andnud tulemuseta jäänud tähtaja rikkumine kõrvaldada ning ta ei esita kohe pärast tähtaja möödumist ülesütlemisavaldust.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
08.04.2026	3-25-1780/14	<p>Kinnipeetava pidevalt vanglasiseselt ümberpaigutamine võib olla tervist kahjustav</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium lahendas määruses nr 3-25-1780/14 küsimust, kas kohtud tagastasid õigesti kaebuse, milles kinnipeetav soovis pidevate vanglasisesete ümberpaigutamistega tekitatud tervisekahju hüvitamist. Kohtud leidsid, et kaebuse rahuldamine on ebatõenäoline ning kuigi ümberpaigutamised võivad olla ebamugavust tekitavad, siis ei ole tegemist intensiivse riivega. Kolleegium seevastu leidis, tuginedes Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale, et veidi üle aasta jooksul kinnipeetava 20 või ehk enamalgi korral vanglasiseselt ümberpaigutamine võib olla tema tervist kahjustav ning halduskohus ei saanud ilma täiendavalt asjaolusid uurimata kaebust tagastada. Kohtud ei teinud kindlaks ümberpaigutamiste täpset arvu ega iga ümberpaigutamise põhjust. Samuti ei arvestanud kohtud ümberpaigutamiste kumulatiivse mõjuga ega sellega, et kaebajal on diagnoositud mitmed vaimse tervise häired. Viimaks märkis kolleegium, et kinnipeetava pidev ümberpaigutamine võib endast kujutada ka eraelu ja kodu puutumatusena.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
10.04.2026	3-24-1766/28	<p>Mittevaralise kahju hüvitise nõude korral menetlusabi lõpetamine apellatsioonistmes</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium selgitas, et kuna mittevarelise kahju hüvitise suuruse määrab kindlaks kohus kaalutusõiguse alusel, ei tingi nõude ülemäärane suurus iseenesest seda, et nõudel täielikult puuduks eduväljavaade HKMS § 114 lg 2 teise lause tähenduses. Selleks, et menetlusabi apellatsioonistmes täielikult lõpetada, peab menetluses osalemine tervikuna olema perspektiivitu.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
16.04.2026	3-22-2263/35	<p>Teabenõue tutvuda lõppenud kriminaalasja kohtutoimikuga</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium käsitles otsuses nr 3-22-2263 menetlusvälise isiku juurdepääsu õigust lõppenud kriminaalasja kohtutoimikule. Kohtuasja põhiküsimus seisnes menetlusvälise isiku juurdepääsu õigusest maakohus arhiveeritud kriminaalasja kohtutoimikule. Kolleegium, lähtudes avaliku teabe seadusest, selgitas seda liiki teabenõude menetluskorda, mida kriminaalmenetluse seadustikus ei ole reguleeritud. Lisaks on lahendis pööratud tähelepanu ka teabenõude ja selgitustaotluse eristamisele ning teabenõude täitmisele.</p> <p>Riigikohtunike Oliver Kase ja Nele Siitami täiendav arvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.04.2026	3-23-2523/20	<p>Distsiplinaarmenetluse ajaks teenistusest kõrvaldamine tuleb vaidlustada kohe, hilisem õigusvastasuse tuvastamise nõue ei ole sobiv teenistusest kõrvaldamise tõttu saamata jäänud palga hüvitamiseks</p> <p>Halduskolleegium selgitas, et teenistusest distsiiplinaarmenetluse ajaks kõrvaldamise aluseks on prognoosotsus, mis tehakse sel hetkel olemas oleva teabe põhjal. Distsiplinaarkaristuse määramise käskkirja õigusvastaseks tunnistamine ja teenistusest vabastamise aluse muutmine ei too kaasa teenistusest kõrvaldamise otsuse õigusvastasust. Kui teenistuja leiab, et prognoosotsus on vale, tuleb õiguste efektiivselt kaitseks esitada teenistusest kõrvaldamise käskkirja kehtetuks tunnistamise nõue seaduses ettenähtud tähtaja jooksul. Hilisem teenistusest kõrvaldamise käskkirja õigusvastasuse tuvastamise nõue ei ole lubatav. Kohus saab distsiiplinaarkaristusena teenistusest vabastamise</p>

		<p>õigusvastasuse korral siiski heastada isikule tekkinud negatiivsed tagajärjed ATS § 105 lg 1 teise lause kohase suurema hüvitise väljamõistmisega, kui ametniku palka on distsiplinaarmenetluse ajaks vähendatud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.04.2026	3-24-713/36	<p>Riigi kohustused erihooldekodu koha tagamisel</p> <p>Halduskolleegium selgitas riigi, sh Sotsiaalkindlustusameti (SKA) kohustusi psüühilise erivajadusega inimesele ööpäevaringse erihooldusteenuse kättesaadavuse tagamisel. Kolleegium ei nõustunud SKA tõlgendusega, et abivajaja võib piiramata ajaks järjekorda panna, viidates rahapuudusele ja kohtade nappusele eraturul. See riivab kaebaja põhiõigust saada riigilt abi puude korral (PS § 28 lg 2 ja 4). Riigil pole õigust planeerida eelarves erihooldekandele vähem raha, kui on tarvis põhiseadusest, seadustest ja SKA haldusaktist tulenevate kohustuste täitmiseks.</p> <p>Riigil lasub lõppvastutus selle eest, et sotsiaalsete põhiõiguste tagamiseks vajalikud teenused ja abivahendid on piisavas mahus ja põhjendamatult viivitusega kättesaadavad. Riigil tuleb tegutseda aktiivselt piisava arvu kohta tagamiseks ning teha selleks vajadusel koostööd erasektori ja KOV-idega või luua kohti näiteks riigi osalusega äriühingu kaudu. Erasektori kaasamine on lubatav, kui see ei kahjusta abivajajate õigusi ja avalikke huve.</p> <p>Abivajaja peab erihooldekodusse pääsema mõistliku ajaga, mille pikkus sõltub tema olukorrast. Ooteaeg ei või kahjustada inimese väärikust, halvendada tema tervises seisundit ega süvendada abivajadust.</p> <p>SKA kui n-ö viimane lüli, kelle tegevuse peale kaebus esitati, ei saa õiguste rikkumist vabandada teiste riigiorganite tegematajätmisega. Praegusel juhul tuli SKA tegevus lugeda tagasiulatavalt õigusvastaseks kolme kuu möödumisel alates kaebaja taotluse rahuldamisest. Eesti Vabariik SKA kaudu peab kaebajale hüvitama kulud, mis tal tekkisid valel teenusel (üldhooldusteenusel) viibimise tõttu.</p> <p>Riigikohtunik Julia Laffranque'i eriarvamus on kättesaadav siit.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
27.04.2026	3-21-1462/55	<p>Menetlusvea mõju ehitusloa tühistamisele siduva kooskõlastuse puudumisel</p> <p>Riigikohtu halduskolleegium lahendas otsuses nr 3-21-1462/55 küsimust, kas esines seadusest tulenev piirang formaalselt õigusvastase ehitusloa tühistamiseks. Justiits- ja digiminister esitas protesti ehitusloa tühistamiseks, sest selle andmisel ei küsitud Kaitseministeeriumilt kooskõlastust. Kohtud leidsid, et kuivõrd kooskõlastus on kohalikele omavalitsusele siduv, siis mõjutab menetlusviga asja otsustamist ning ehitusluba tuleb tühistada. Kolleegium selle järeldusega ei nõustunud. Varasemas praktikas leidis kolleegium, et Kaitseministeeriumil puudub sellise kooskõlastuse andmisel kaalutusõigus ja kooskõlastuse andmise otsus allub kohtulikule kontrollile. Seega oleks pidanud praeguses vaidluses kohtud tegema kindlaks, kas Kaitseministeerium sai õiguspäraselt keelduda kooskõlastuse andmisest. Kui mitte, siis järelikult ei saanud menetlusviga mõjutada asja otsustamist.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.04.2026	3-22-1009/47	<p>Vabadusest ilma jäetud isiku tervislikku olukorda puudutavate faktiväidete tõendamine ja tõendamiskoormus halduskohtumenetluses</p> <p>Halduskolleegium kordas oma varasemat seisukohta, et kuigi menetlusosalisel tuleb halduskohtumenetluses HKMS § 59 lg 1 esimesest lausest tingitult tõendada asjaolusid, millele tuginevad tema väited, peab kohus HKMS § 2 lg-s 4 sätestatud uurimiskohustusest tingitult vajadusel koguma tõendeid menetlusosalise eest, et isiku õigused ei jääks kaitseta. Seejuures tuleb kohtul olla aktiivsem eeldatavalt nõrgema menetlusosalise puhul. Lisaks selgitas kolleegium EIK praktikale tuginevalt, et olukorras, kus vaidlus puudutab EIÕK art 3 (riigi kohustus kaitsta vabadusest ilma jäetud isikute füüsilist heaolu, tagades neile muu</p>

		<p>hulgas vajalik arstiabi) võimalikku rikkumist ning selle tagamise kohustus on vanglal, võib tõendamiskoormus nõuetekohase arstiabi tagamise tõendamisel osaliselt üle minna vanglale. Vabadusest ilma jäetud isiku väidete hindamisel ei saa kohus nende põhistatuse korral aga tugineda üksnes vangla esitatud tõenditele, vaid peab vajadusel abistama isikut täiendavate tõendite (nt teise eriarsti arvamuse) kogumisel, sest ilma kohtu abita ei pruugi isikul olla selleks muud võimalust. Täiendava arvamuse kogumise vajadus tekib siis, kui kaebaja seab vastustaja esitatud väited põhjendatult kahtluse alla. Kui kaebaja on enda väiteid usutavalt põhistanud ning muud tõendid ei aita välja selgitada võimalikku kahju tekitamist tervisele ja põhjuslikku seost tervishoiuteenuse osutamise ning tekkinud kahju vahel, on sobivaks tõendiks ekspertiisi korraldamine. Võimalikke ravivigu on ilma ekspertarvamuseeta keeruline tõendada. Kolleegium aga rõhutas, et see ei tähenda, et alati, kui kinnipeetav pole raviga rahul ja pöördub kohtusse, peab määrama ekspertiisi.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
30.04.2026	3-23-2528/23	<p>Detailplaneeringu kehtetuks tunnistamine kui seda ei ole asutud ellu viima</p> <p>Kolleegium hindas kohaliku omavalitsuse poolt PlanS § 140 lg 1 p 1 alusel detailplaneeringu kehtetuks tunnistamise õiguspärasust. Kolleegium selgitas, et isegi kui arendaja on hakanud detailplaneeringut enne selle kehtetuks tunnistamist ellu viima, on kohalikul omavalitsusel põhimõtteliselt võimalik sättele tugineda, kui arendaja on varasemalt olnud üle viie aasta tegevusetu. Seejuures tuleb detailplaneeringu kehtetuks tunnistamise kaalumisel arvestada kinnisasja omaniku omandipõhiõigust, kuna eelduslikult moodustab detailplaneeringuga määratud krundi ehitusõigus kinnisasja väärtusest märkimisväärse osa. Detailplaneeringu kehtetuks tunnistamiseks peab eksisteerima piisavalt kaalukas ja konkreetne avalik huvi. Avalik huvi ei tohi jääda täiesti paljasõnaliseks.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
17.04.2026	5-25-67/20	<p>Võrdne kohtlemine KOV-i täiendava sotsiaaltoetuse maksmisel</p> <p>Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium kontrollis, kas võrdsuspõhiõigusega on kooskõlas Tallinna linna pensionilisa tingimused, mille järgi on sellele õigus üksnes nendel Tallinna pensionäridel, kes saavad pensioni riikliku pensionikindlustuse seaduse (RPKS) alusel. Tingimusega välistati kaebaja õigus pensionilisale, sest tema sai tervist kahjustaval ametikohal töötanuna pensioni soodustingimustel vanaduspensionide seaduse (SVPS) alusel.</p> <p>Kohus leidis, et vaidlusaluse normiga ei riivata võrdsuspõhiõigust meelevaldselt. Eesmärk suunata piiratud eelarvevahendid üksnes nende pensionäride toetuseks, kellele kehtib üldine pensioniskeem, s.t kes on pensionile jäämise vanusest ja/või pensioni suuruse arvestamise valemist tulenevalt saanud riigilt kokkuvõttes väiksema rahaliselt hinnatava eelise, on legitiimne.</p> <p>Sõltuvalt riikliku süsteemi keerukusest võib olla ebamõistlik nõuda, et KOV peab vabatahtliku toetuskeemi väljatöötamisel tegema üksikasjaliku võrdluse iga kuitahes kitsa riiklikult soodustatud grupi erisustega. See ei tohi siiski viia meelevaldse tulemuseni. Kuigi kaebaja olukord oli kitsas võrdluses RPKS § 10 lg 1 p 1 alusel pensioni saajatega</p>

		<p>ebasoodsam, võis Tallinna linn praegusel juhul lähtuda üldistavast ning valdavas osas tõesest hinnangust, et riik on eriseadustega (sh SVPS-iga) ette näinud RPKS-iga võrreldes soodsamad pensionitingimused. Kolleegiumi hinnangul sai praegusel juhul arvestada ka seda, et tegu oli vabatahtliku ning ennekõike sümboolse väärtusega toetusega ning et kaebajal oli võimalus minna üle RPKS-i alusel saadavale pensionile.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.04.2026	5-26-23/2	<p>Individaalkaebuse menetlus</p> <p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis läbi vaatamata individaalkaebuse, milles paluti hinnata tsiviilkohtumenetluse seadustiku põhiseaduspärasust. Kaebajal oli oma tsiviilasja läbivaatamisel võimalus tugineda asjassepuutuvate sätete põhiseadusvastasusele. Samuti oli Riigikohtul kaebaja määruskaebust ja riigi õigusabi taotlust läbi vaadates kohustus omal algatusel hinnata, kas riigi õigusabi taotluse rahuldamata jätmine koosmõjus vandeadvokaadi esinduse nõudega viib põhiseadusvastase olukorrani. Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium ei ole Riigikohtu ülejäänud kolleegiumidest kõrgemalseisev kohtuaste, kuhu saaks nende lahendite peale edasi kaevata.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.04.2026	5-26-19/10	<p>Vabariigi Valimiskomisjoni tegevuse vaatlemine</p> <p>Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium selgitas otsuses 5-26-19/10, millal saab rikkuda vaatleja õigusi see, kui Vabariigi Valimiskomisjon teeb otsuse väljaspool avalikku koosolekut.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>